

PORTÁL MAPOVASBIRKA.CZ

Markéta Hyndráková

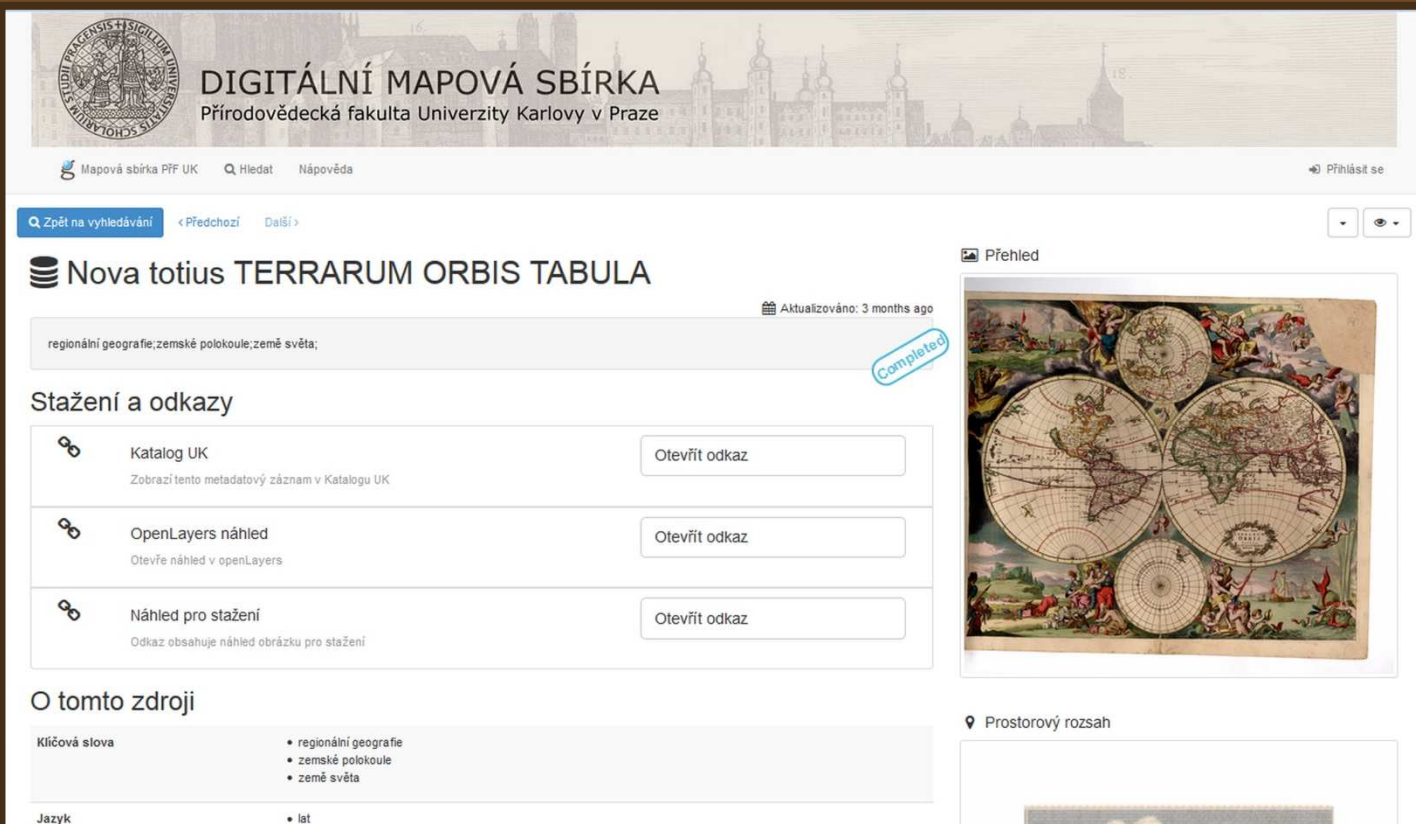
Obr. č. 1: Vstupní stránka portálu Mapovasbirka.cz.
Zdroj: www.mapovasbirka.cz.

TEMAP

Projekt TEMAP – Technologie pro zpřístupnění mapových sbírek ČR (2011-2015 společně s MZK a MU v Brně), byl financován Ministerstvem kultury ČR. Cílem projektu bylo vytvoření nových postupů, metodik a softwarů pro zpracování, ochranu a on-line zpřístupnění mapových sbírek. Za UK bylo publikováno celkem **15 článků (z toho 3 impaktované), kritický katalog, 3 certifikované metodiky, byl realizován workshop, 2 výstavy, 13 softwarů a 1 specializovaná mapa**. Byl vytvořen webový portál **www.mapovasbirka.cz**, kde UK prezentuje své výsledky. Je rozdělen do 12 sekcí dle zaměření a druhu výsledku.

DIGITÁLNÍ MAPY A ATLASY

Stěžejní výsledek je k dispozici na adrese **www.mapovasbirka.cz/geonetwork**. Jedná se o metadatový katalog pro záznamy Mapové sbírky, přičemž pro každý metadatový záznam je vytvořen náhled dat v podobě naskenovaných map, jichž se záznam týká a sken lze zobrazit pomocí OpenLayers nebo si uživatel může stáhnout náhled mapy. V katalogu lze záznamy filtrovat buď na základě libovolného **fulltextového vyhledávání**, popř. jej zpřesnit zadáním klíčových slov. Kromě heslového vyhledávání portál nabízí možnost **geografického vyhledávání**. To spočívá v tom, že uživatel kliknutím a tažením myši vybere zájmovou oblast nad podkladovou mapou světa. Mapy, jenž zachycují oblast, která se protíná s uživatelem vymezeným obdélníkem, se ihned filtrují. Detailní metadata je možné zobrazit v Centrálním katalogu UK. **Celkem je na portálu zpřístupněno 28 651 záznamů s 64 965 mapami**.

Obr. č. 2: Záznam s náhledem na Digitální Mapové sbírce. V nadpisu je uveden název mapy, následují odkazy do Katalogu UK, plně zobrazení pomocí OpenLayers a odkaz pro stažení náhledu.

GLÓBY

Samostatné webové stránky věnované prezentaci glóbů Mapové sbírky. **Zpřístupněno je 82 glóbů, telurií a armilárních sféru**. Uživatelé zde naleznou popisné i obrazové informace, několik fotografií každého exponátu a především originální **trojrozměrné virtuální modely** vybraných exemplářů v kvalitě **33,5 Mpix**, s nimiž mohou libovolně otáčet a přibližovat je. Na digitalizaci a tvorbě modelů pracovali kolegové z belgické univerzity v Ghentu, z ČVUT v Praze a student geografie Bc. Michal Kowalski. Všechny 3D modely je možné zobrazit jako 2D rozvinutou mapu. Polovina z modelů je georeferencovaná a je u nich možné porovnávat průběh hranic kontinentů v současnosti s dobou vzniku glóbů.

Obr. č. 4: Snímek glóbu Joduca Hondia, rok 1613.
Zdroj: archiv Mapové sbírky.

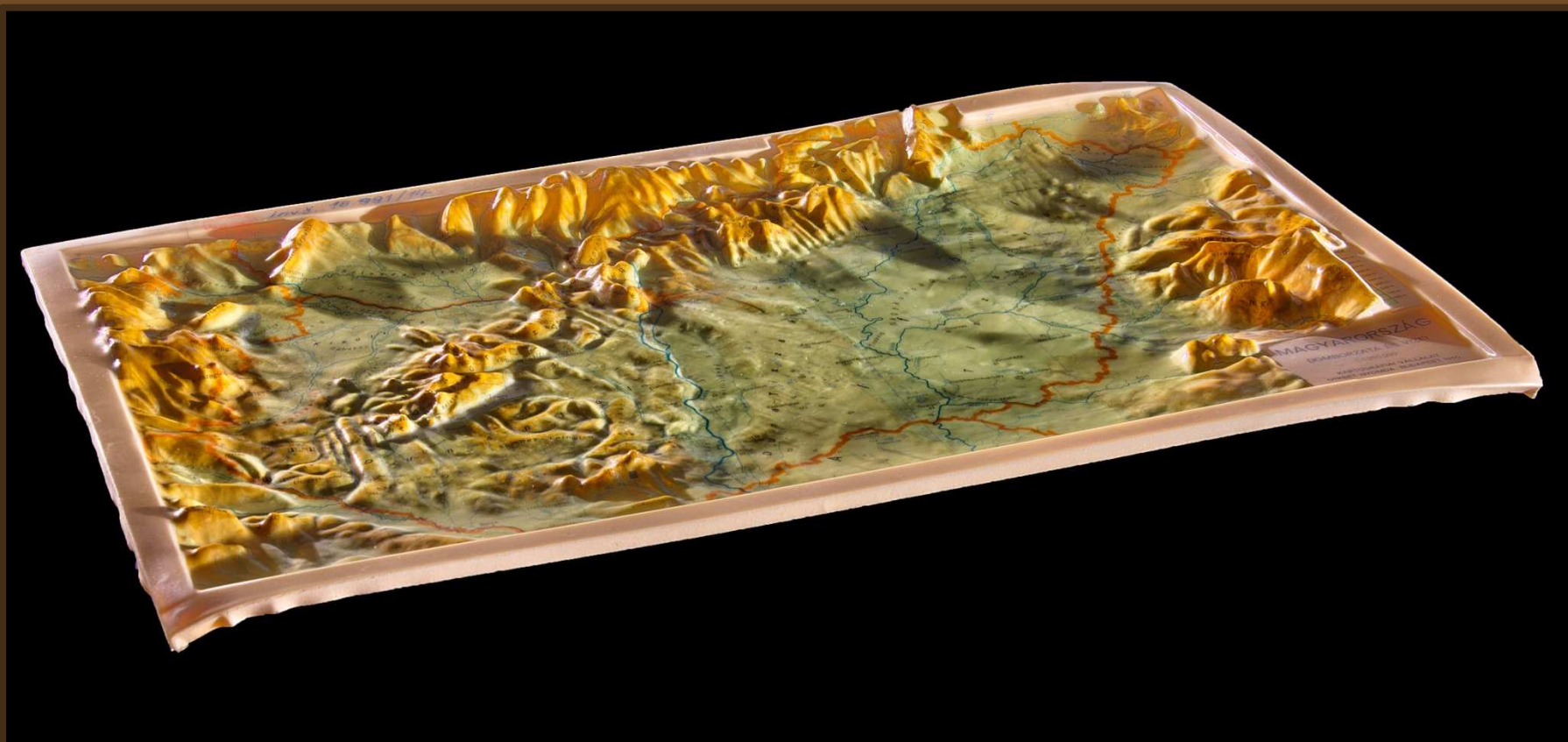

Obr. č. 5: Galerie modelů a plastických map.
Zdroj: www.mapovasbirka.cz

GEOMORFOLOGICKÉ A STAVEBNÍ MODELY

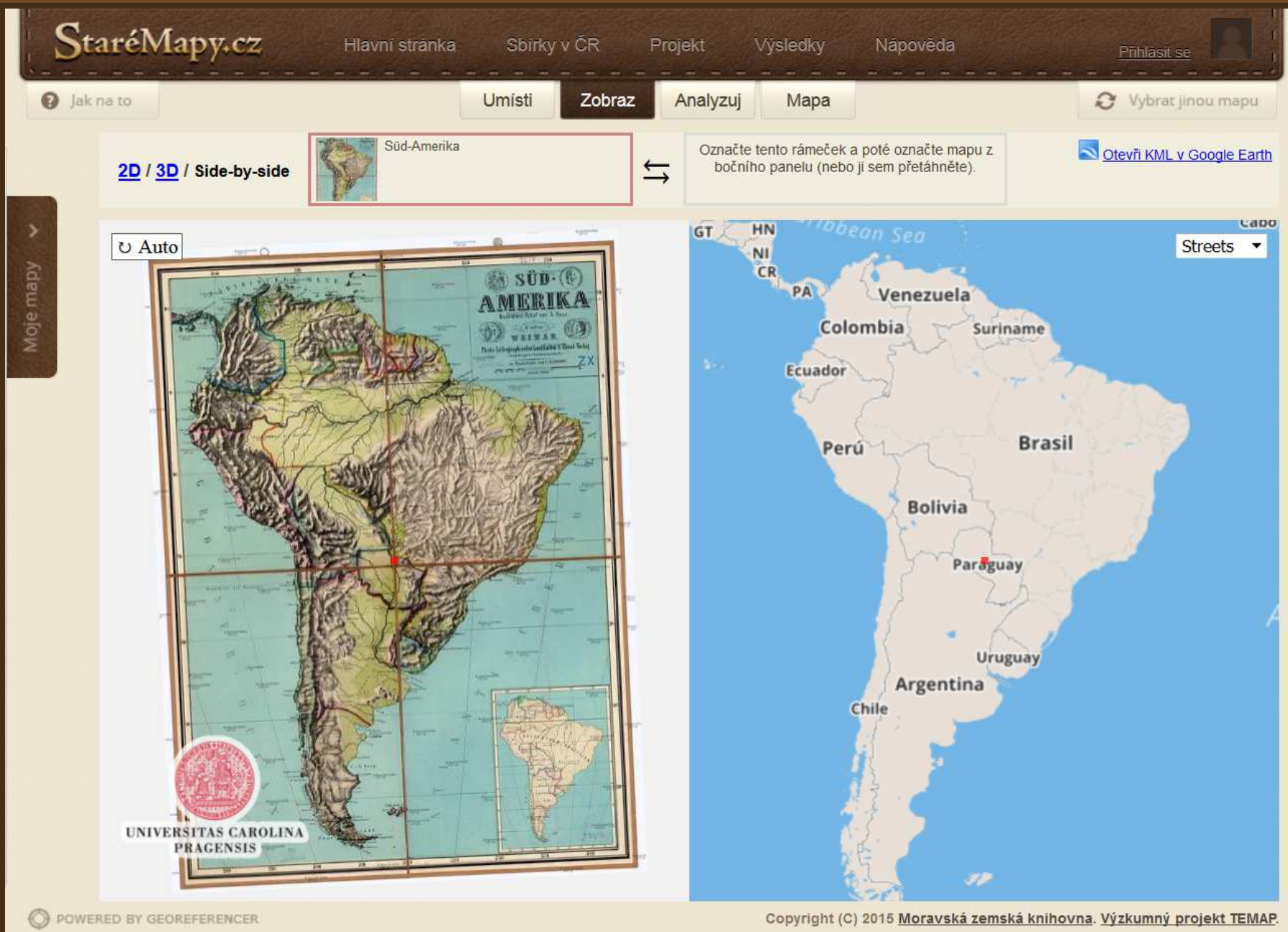
Ve fondu Mapové sbírky jsou uloženy **4 modely, 29 plastických map a 2 plastické atlasy**. V roce 2015 byly všechny exponáty studentem Bc. Michalem Kowalským nafoceny a dvanácti autorsky volným byly vytvořeny **3D modely**. Uživatelům je umožněna libovolná manipulace s 3D modely.

Obr. č. 3: Ukázka modelu plastické mapy Maďarska z roku 1960.
Zdroj: archiv Mapové sbírky.

KATALOG MAPOVÉ SBÍRKY

Záznamy Mapové sbírky PŘF UK jsou dostupné v Centrálním katalogu UK, spolu s ostatními záznamy všech knihoven UK. Je zde možné omezit si vyhledávání pouze na fond Mapové sbírky pomocí funkce **Omezení vyhledávání** v nabídce **Umístění**. Bibliografické záznamy, které mají svou digitální kopii, jsou provázané s Digitálním univerzitním repozitářem. Toto spojení najdete ve sloupci **Externí vazba**. Některé záznamy mají v poli **Externí link** přímou vazbu na Georeferencer, který umožňuje zobrazení staré mapy přes současnou. Katalog Mapové sbírky obsahuje téměř **60 tis. bibliografických záznamů s více než 95 tis. připojenými jednotkami**.

Obr. č. 6: Ukázka prostředí georeferencování mapy Jižní Ameriky na portálu Starémapy.cz
Zdroj: www.staremapy.cz

GEOREFERENCE

Umísťování starých map na současně (odborně georeferencování) je založeno na technologii **Georeferencer**, výsledku projektu TEMAP. Je to činnost, při které je lokalita staré mapy zasazena do dnes používaných zeměpisných souřadnic. Webová aplikace umožňuje jednoduše označovat páry lokalit na staré mapě v jedné polovině obrazovky a na současně mapě v polovině druhé a zároveň zapojit širokou veřejnost. Sami uživatelé si mohou na základě vzniklých dat vytvořit přitažlivou **3D vizualizaci v Google Earth**, překládat různé staré mapy přes sebe a porovnat proměny území v čase. Na portálu StaréMapy.cz je k dispozici více než **60 tis. starých map**, z nichž **polovina pochází z Mapové sbírky PŘF UK v Praze** a stále je co zpracovávat.

GEOBIBLINE

Geografická bibliografie ČR online obsahuje **bibliografické záznamy bohemikálních geografických dokumentů**, původně pro 20. století. V souvislosti s prací na projektu TEMAP byl časový záběr rozšířen k počátkům knihtisku (1450-). Typologie excerpovaných dokumentů je široká včetně šedé literatury. K záznamům jsou připojovány objekty (mapy, články, obálky periodik), URL adresy plných textů a jsou zde odkazy do Google books. Zoomovatelné mapy se doplňovaly v rámci projektu TEMAP. Od roku 2016 umožňuje **geografické vyhledávání**. Institucionální základnu projektu tvoří Knihovna geografie PŘF UK v Praze, Katedra geografie PŘF UJEP v Ústí nad Labem a Geografický ústav PŘF MU v Brně spolu s Knihovnou PŘF MU. GEOBIBLINE obsahuje více než 210 tis. záznamů.

KARTOGRAFOVÉ

V této sekci jsou samostatné weby, věnované významným kartografům a geografům. Jako první vznikl portál **Prof. Karla Kuchaře** a druhý portál **Doc. Ludvíka Muchy**. K dispozici jsou plné texty monografií, článků, map a dalších archiválií. V roce 2016 přibude portál **Doc. Jaromíra Janky**.

METODIKY

K dispozici jsou plné texty tří certifikovaných metodik: Metodika pro katalogizaci kartografických dokumentů podle RDA, Metodika pro katalogizaci starých kartografických tisků a rukopisů podle RDA v MARC21 a Metodika pro tvorbu metadat kartografických dokumentů.

E-LEARNING

On-line kurz *Staré mapy – digitalizace, katalogizace, analýzy* sestává z pěti modulů: Technologie digitalizace starých map, principy katalogizace starých map, Georeferencování starých map, Kartometrické analýzy a Digitalizace glóbů.

VÝSTAVY

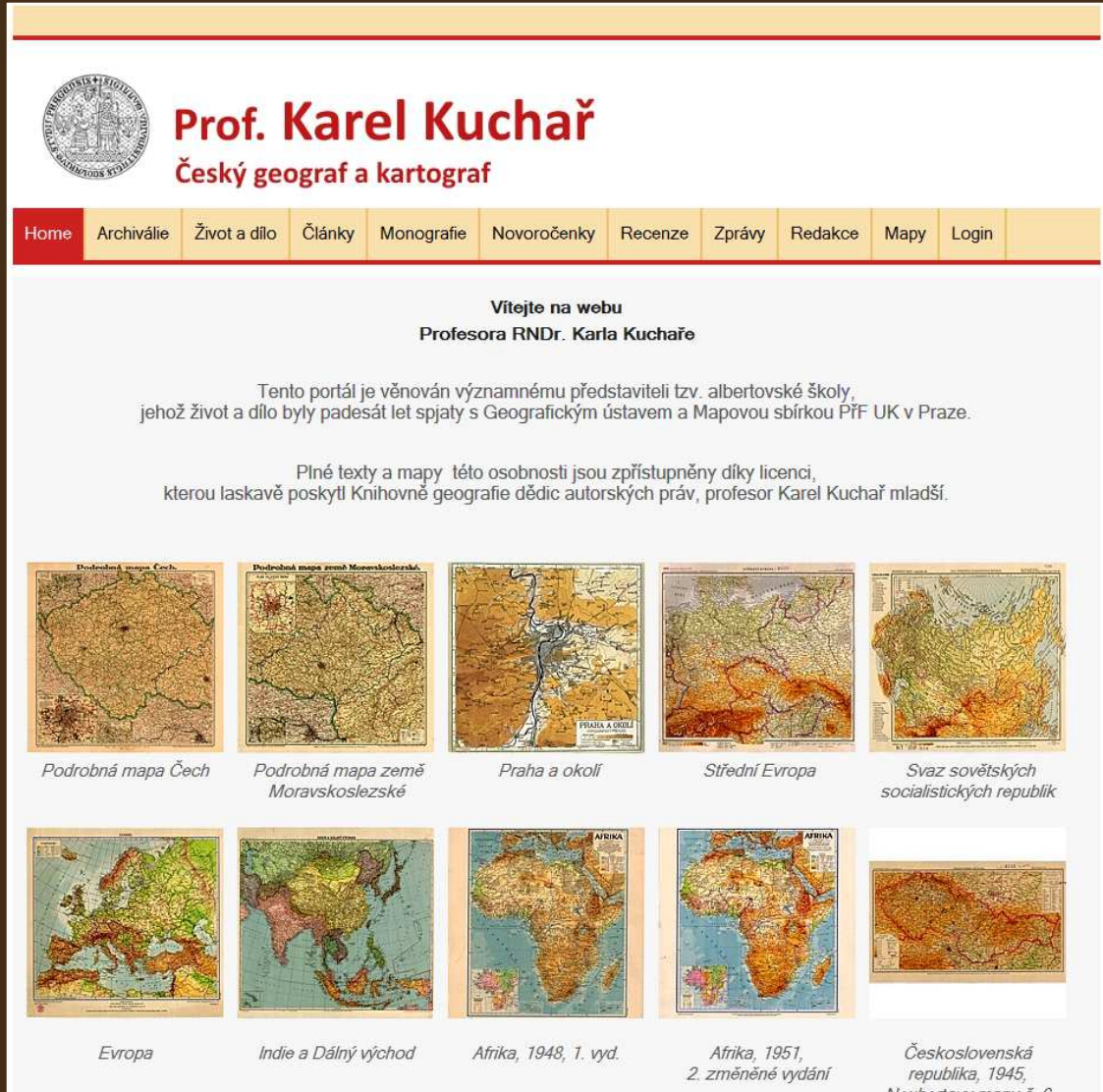
Přehled výstav pořádaných nebo spolupořádaných Mapovou sbírkou PŘF UK. Výstavy jsou dostupné k zapůjčení jako putovní.

KUCHAŘOVA GALERIE KARTOGRAFIE

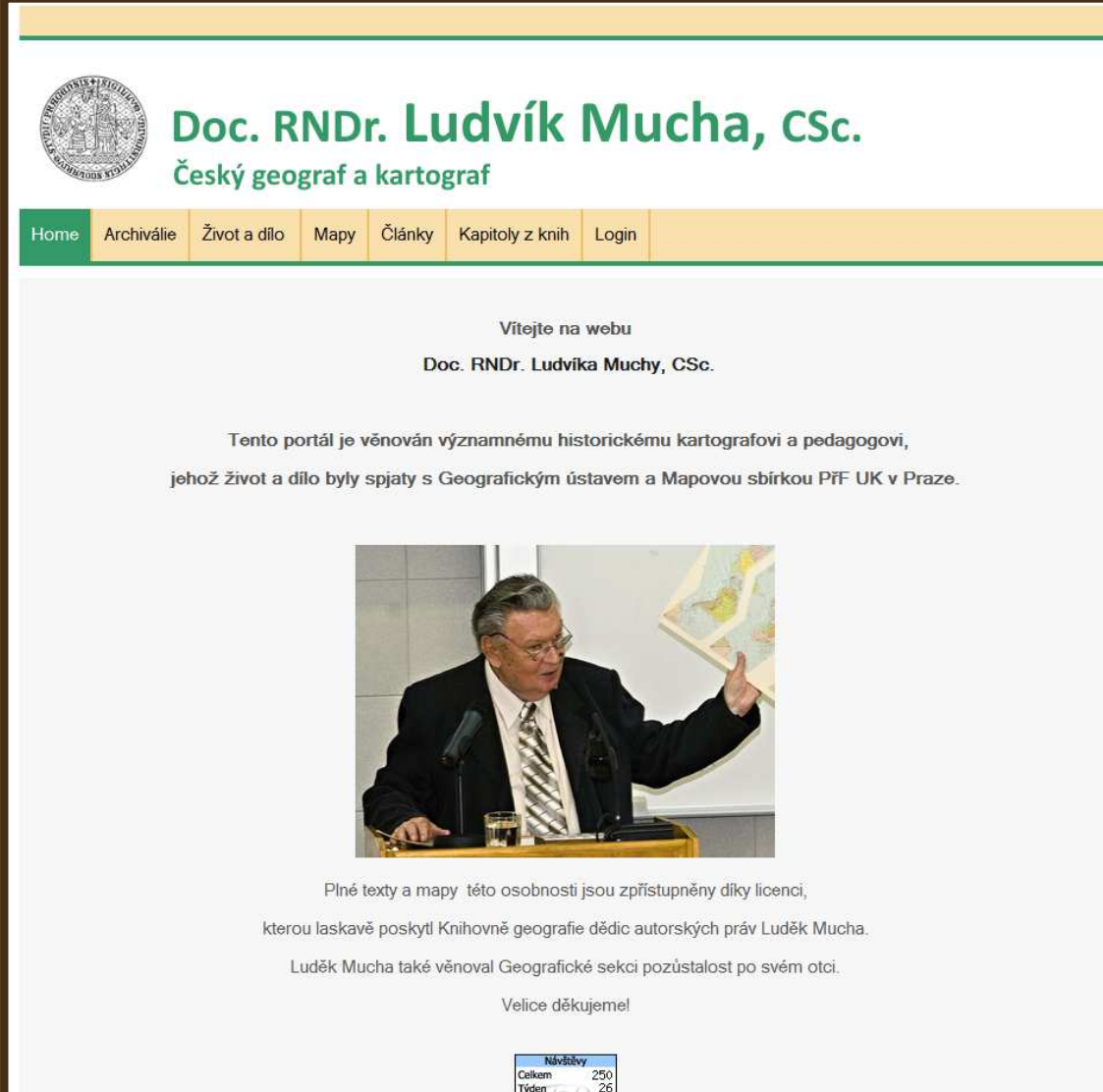
Galerie se nachází v prostorách hlavního sálu Mapové sbírky a představuje hlavní evropské kartografické směry a školy. Nese jméno po Prof. Karlu Kuchařovi, jehož život a dílo byly 50 let spjaty s Geografickým ústavem a Mapovou sbírkou PŘF UK v Praze. Je přístupná veřejnosti každou středu od 10 do 17 hodin.

LITERATURA

- NOVOTNÁ, Eva. TEMAP aneb zpřístupnění a další hrátky s kartografickými dokumenty. In: Knihovny současnosti. 2015, roč. 23, č. 1, s. 168-181. ISSN 1805-6970. Dostupné z: <http://www.sdruk.cz/sdruk/konference-knihovny-soucasnosti/2015/clanek/sbornik/>
- NOVOTNÁ, Eva. Full texts in the Czech geographical bibliography database. *Geoinformatics FCE CTU*. 2014, 13(1), 5-10. ISSN 1802-2669.
- NOVOTNÁ, Eva. Search for digitized cartographic materials on the example of the TEMAP project. In: *10th International Workshop on Digital Approaches to Cartographic Heritage, Corfu, 27-29 May 2015* [CD-ROM]. Corfu: Commision on Digital Technologies in Cartographic Heritage, 2015. Nestránkováno.

Obr. č. 7: Vstupní strana portálu Prof. Karla Kuchaře.
Zdroj: www.mapovasbirka.cz/kuchar.

Obr. č. 8: Vstupní strana portálu Doc. Ludvíka Muchy.
Zdroj: www.mapovasbirka.cz/mucha.

PUBLIKACE

Přehled publikační činnosti Mapové sbírky od roku 2011, s odkazy na plné texty.

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE, PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
MAPOVÁ SBÍRKA
Albertov 6
128 43 Praha 2
Czech Republic

www.mapovasbirka.cz
<https://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka>

email: mapcol@natur.cuni.cz
tel.: +420 221 951 590

TEMAP – Technologie pro zpřístupnění mapových sbírek ČR: metodika a software pro ochranu a využití kartografických děl národního kartografického dědictví. Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity NAKI (DF11P01OVV003). Poskytovatelem finančních prostředků je Ministerstvo kultury ČR.

